

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
przy uczestnictwie T.S.

o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 26 stycznia 2017 r.,

zażaleń wnioskodawcy i uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt XXIII Ga .../16,

**uchyla zaskarżone orzeczenie, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 sierpnia 2016 r. Sąd Okręgowy w W., po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 17 listopada 2015 r., wydanego w sprawie o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, uchylił to postanowienie, zniósł postępowanie w sprawie w zakresie czynności podjętych od 5 maja 2015 r. i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z uwagi na nieważność postępowania przed tym Sądem.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z 10 sierpnia 2016 r. wnioskodawca zarzucił, że zapadło ono z naruszeniem przepisów procesowych, tj. art. 379 pkt 2 k.p.c. w związku z uchyleniem zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, podczas gdyż w niniejszej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania a reprezentujący wnioskodawcę pełnomocnicy byli należycie umocowani do działania w jego imieniu.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z 10 sierpnia 2016 r., uczestnik zarzucił, że zapadło ono z naruszeniem przepisów postępowania, tj. art. 355 § 1 i 2 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c., art. 13 § 2 k.p.c. w związku z art. 376 ust. 1 *in fine* i ust. 2 ustawy z 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (ówcześnie tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm., obecnie chodzi o art. 376 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe, tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 233 ze zm., dalej: „p.u.n.”) oraz art. 97 § 2 k.p.c. i art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie.

Obaj żalący się wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez Sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji,

nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia i trafności merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji oraz prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego przez ten sąd innych jak tylko decydujące o zastosowaniu art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Omawiane zażalenie skierowane jest przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc przy jego rozpoznawaniu ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13, nie publ., z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z 16 maja 2013 r. IV CZ 31/13, nie publ. i z 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, nie publ.).

W niniejszej sprawie do uchylenia postanowienia Sądu Rejonowego w postępowaniu apelacyjnym doszło z uwagi na przyjęcie, że postępowanie to dotknięte było nieważnością, bowiem osoby działające za wnioskodawcę jako jego pełnomocnicy nie były należycie umocowane.

Wnioskodawcą w niniejszej sprawie był Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), któremu ustawodawca jako państwowej jednostce organizacyjnej przyznał osobowość prawną (art. 66 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 963; dalej: „u.s.u.s.”). Podmiot ten działa przez organy oznaczone w ustawie, przy czym w stosunkach zewnętrznych reprezentowany jest przez Prezesa ZUS (art. 72 i 73 ust. 1 u.s.u.s.). Zakres zadań ZUS, na podstawie którego można wnioskować o stosunkach prawnych, w których może występować ten podmiot w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych nie został określony w sposób wyczerpujący. Ustawodawca wskazał (art. 66 ust. 3 u.s.u.s.), że podstawą działań ZUS jest nie tylko ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, lecz i inne ustawy regulujące poszczególne zakresy jego działalności. Status ZUS, zakres przypisanych mu

zadań i kompetencji jego organów sprawia, że dostrzega się przede wszystkim jego pozycję jako zobowiązanego do wypłaty uprzednio skonkretyzowanych świadczeń ze stosunków ubezpieczenia społecznego, ale ZUS występuje także w roli wierzyciela należności publicznoprawnych pobieranych w ramach tych stosunków. Korzystanie z tego statusu obliguje go do konkretyzowania obowiązków innych podmiotów dotyczących świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych, do ich pobierania, w tym też przy wykorzystaniu przymusu państwowego. ZUS, jako wierzyciel należności, do pobierania których jest ustawowo upoważniony, może korzystać z tych wszystkich instrumentów procesowych systemu roszczeń, które dostępne są wierzycielom publicznoprawnym. Z uwagi na ten status, ZUS może wziąć udział np. w postępowaniu upadłościowym, ale też zgłosić wniosek wszczynający postępowanie o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności przez osoby wymienione w art. 373 p.u.n. (art. 376 p.u.n.; patrz też motywy uchwały Sądu Najwyższego z 28 września 2016 r., III CZP 48/16, Biul. SN 2016, nr 9, s. 10).

Sprawy o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej rozpoznawane są w postępowaniu nieprocesowym, co oznacza, że przez odesłanie z art. 13 § 2 k.p.c. mają do nich zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego o procesie, nie zaś przepisy prawa upadłościowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2005 r., V CK 415/05, nie publ.). Zgodnie z ogólnymi regułami, postępowanie przewidziane w art. 373-377 p.u.n. może być prowadzone przez wierzyciela osobiście, co w przypadku osób prawnych oznacza działanie przez ustawowe lub statutowe organy, albo przez wierzyciela reprezentowanego przez pełnomocnika. Dla zainicjowania imieniem wierzyciela postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej nie jest wymagane pełnomocnictwo upoważniające do wszczęcia i prowadzenia w jego imieniu tej kategorii spraw, czy konkretnej sprawy o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Postępowanie takie może wszcząć i prowadzić osoba legitymująca się pełnomocnictwem ogólnym wierzyciela bądź pełnomocnictwem do prowadzenia jego imieniem spraw oznaczonych jako pewna kategoria, o ile w jej zakresie - z uwagi na określone przez mocodawcę cechy powierzanych pełnomocnikowi spraw - zmieści się także sprawa o orzeczenie

zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie art. 373-377 p.u.n. (art. 88 k.p.c.).

W niniejszej sprawie z żądaniem wydania orzeczenia na podstawie art. 373-377 p.u.n. wystąpiła Dyrektor I Oddziału ZUS – M. Z., umocowana do działania za ten podmiot przez Prezesa ZUS. W toku postępowania za wnioskodawcę występowali też pracownicy, w tym profesjonalny pełnomocnik - radca prawny. Wszystkie pełnomocnictwa dla osób występujących za wnioskodawcę miały jednolitą treść. Były to pełnomocnictwa umocowujące pełnomocników do reprezentowania ZUS w postępowaniu przed sądami powszechnymi w sprawach: (pkt 1) z zakresu ubezpieczeń społecznych, (pkt 2) z zakresu postępowania upadłościowego, (pkt 3) dotyczących ksiąg wieczystych, składania oświadczeń i wniosków w tym zakresie, (pkt 4) w innych sprawach związanych z działalnością ZUS, w których nie jest określona wartość przedmiotu sporu lub w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 500.000 zł.

Wbrew odmiennemu stanowisku Sądu Okręgowego, sprawy o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, w których legitymacja ZUS wynika z korzystania przez ten podmiot ze statusu wierzyciela upadłego, za działania którego ma być odpowiedzialna osoba, w stosunku do której wnioskowane jest orzeczenie zakazu, są sprawami związanymi z działalnością ZUS, w których nie jest określona wartość przedmiotu sporu. Pełnomocnictwa, na podstawie których wszczęte zostało postępowanie upoważniały zatem osoby, którym udzieliły je osoby korzystające ze statusu organów ZUS do zainicjowania w imieniu tej osoby prawnej postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej przez uczestnika na podstawie art. 373 p.u.n. i podejmowania w tym postępowaniu czynności w imieniu ZUS.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

jw

kc